

Υλικά

Σημειωματάρια και στυλό

Οδηγίες

Στην τάξη, οι μαθητές συζητούν την πιθανότητα να διεξάγουν έρευνα με ερωτηματολόγιο. Ποια πλευρά των θαλασσιών απορριμμάτων θα τους ενδιέφερε να μελετήσουν; Πιθανόν να θελήσουν να μελετήσουν τις:

- Γνώσεις του κοινού: δηλαδή τις επιστημονικά ορθές πληροφορίες που γνωρίζει ένα άτομο (π.χ. το αλουμίνιο βυθίζεται στο νερό, ναι/ όχι).
- Συνήθειες και συμπεριφορές του κοινού: δηλαδή την αυτό-αναφερόμενη συμπεριφορά των ατόμων, όπως για παράδειγμα τη συχνότητα με την οποία αναλαμβάνουν μια πράξη (π.χ. Ανακυκλώνω: ποτέ, περιστασιακά, συχνά, πάντα).
- Πεποιθήσεις του κοινού: δηλαδή το τι πιστεύουν τα άτομα για κάποια φαινόμενα (π.χ. θεωρώ/ πιστεύω/ νομίζω ότι το γυαλί διατηρείται περισσότερο από το πλαστικό στη θάλασσα, ναι/ όχι).
- Γνώμες του κοινού: δηλαδή τις απόψεις ή κρίσεις των ατόμων για ένα συγκεκριμένο θέμα (π.χ. θεωρώ την ανακύκλωση μάταιη, συμφωνώ/ διαφωνώ).
- Στάσεις του κοινού: δηλαδή τη θετική ή αρνητική προδιάθεση των ατόμων απέναντι σε μια συγκεκριμένη κατάσταση (π.χ. είμαι υπέρ της ανακύκλωσης, ναι/ όχι).

Πριν την κατασκευή του ερωτηματολογίου, οι μαθητές αναζητούν αντίστοιχες έρευνες κοινής γνώμης, π.χ. από πανεπιστήμια, εφημερίδες, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, κ.α.

Οι μαθητές αποφασίζουν τι είδος ερωτήσεων θα χρησιμοποιήσουν: ανοιχτές/ κλειστές ερωτήσεις, ερώτηση πολλαπλών επιλογών, κτλ.

Εργάζονται σε ομάδες και κατασκευάζουν ένα ερωτηματολόγιο που μπορεί να απευθύνεται σε γονείς, φίλους, γείτονες, επαγγελματίες, λουόμενους, κλπ.

Στη συνέχεια θα πρέπει να συλλέξουν επαρκή αριθμό συμπληρωμένων ερωτηματολογίων (η συμπλήρωση μπορεί να γίνει ηλεκτρονικά ή με προσωπική επαφή).

Τέλος, οι μαθητές επεξεργάζονται τα αποτελέσματα και καταλήγουν σε συμπεράσματα που ώστε να σχηματίσουν το «προφίλ» των συμμετεχόντων σε σχέση με τα θαλάσσια απορρίμματα.

ΜΕΛΕΤΑΜΕ ΣΥΝΗΘΕΙΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑΣΕΙΣ

In this activity, learners read the findings of published surveys on the general public's opinions on various issues relating to marine litter. They then prepare and conduct their own survey of local residents from their school area so as to identify perceptions, attitudes and behaviours related to marine litter.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Επιστήμες Περιβάλλοντος, Μαθηματικά, Γλώσσα

ΗΛΙΚΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ

14-15 ετών

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Μελέτη βιβλιογραφίας, προετοιμασία ερωτηματολογίου, συλλογή δεδομένων και επεξεργασία: περίπου 1 μήνας

ΣΤΟΧΟΙ

- Να διακρίνουν και να αποσαφηνίσουν τις έννοιες γνώση, άποψη, στάση και συμπεριφορά.
 - Να συντάξουν ένα ερωτηματολόγιο σε θέμα σχετικό με τα θαλάσσια απορρίμματα.
 - Να διεξάγουν έρευνα ακολουθώντας την επιστημονική μεθοδολογία.
 - Να επεξεργαστούν ερευνητικά δεδομένα και να καταλήξουν σε συμπεράσματα.
- Να προτείνουν εναλλακτικούς τρόπους καταναλωτικών συμπεριφορών που θα αναχαιτίσουν τη δημιουργία θαλασσιών απορριμμάτων.

ΠΗΓΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

MARLISCO survey: [www.psy.plymouth.ac.uk/MARLISCO/\(S\(xff4ckietgbqp1cd5xb0jx5a\)\)/brief.aspx?Lang=EN](http://www.psy.plymouth.ac.uk/MARLISCO/(S(xff4ckietgbqp1cd5xb0jx5a))/brief.aspx?Lang=EN)
EVS survey: www.eui.eu/Research/Library/ResearchGuides/Economics/Statistics/DataPortal/EVS.aspx

ΜΕΡΟΣ B

ΧΕΡΣΑΙΕΣ & ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΠΗΓΕΣ

ΜΑΘΕ ΝΙΩΣΕ ΔΡΑΣΕ!

για Θάλασσες
Χωρίς Σκουπίδια

Βρετανική Έρευνα

Έρευνα που διεξήχθη το 2008 στο Ηνωμένο Βασίλειο έδειξε ότι:

- το 37% των συμμετεχόντων πιστεύουν ότι η απουσία κάδων δικαιολογεί την ρίψη σκουπιδιών.
- το 91% θεωρεί ως πιο αποτελεσματικό τρόπο μείωσης των απορριμμάτων την αύξηση του αριθμού των κάδων.
- το 42% των καπνιστών και το 16% των μη καπνιστών θεωρούν αποδεκτά τα απορρίματα που σχετίζονται με το κάπνισμα.

Ευρωπαϊκή Έρευνα

Από το 1981 κάθε εννέα χρόνια διεξάγεται η ευρωπαϊκή διακρατική έρευνα με τίτλο «European Values Study» (EVS) που εστιάζει στις απόψεις των Ευρωπαίων για την οικογένεια, την εργασία, τη θρησκεία, την πολιτική και την κοινωνία. Δύο ερωτήσεις της έρευνας του 2008 αφορούσαν τα απορρίματα:

(Α) Μπορεί να δικαιολογηθεί η ρίψη σκουπιδιών σε δημόσιους χώρους; Κατά μέσο όρο, το 69% των συμμετεχόντων απάντησαν ότι η ρίψη σκουπιδιών σε δημόσιους χώρους δεν δικαιολογείται. Πάνω από 80% συμφωνούν ότι «ποτέ δεν δικαιολογείται», με τη Μάλτα, την Κροατία, τη Λετονία, τη Ρουμανία και τη Δανία να συγκεντρώνουν τα μεγαλύτερα ποσοστά. Τα χαμηλότερα ποσοστά συμφωνίας (κάτω από 50% στην επιλογή «ποτέ δεν δικαιολογείται») σημειώνουν η Λευκορωσία, η Σλοβακία, η Φιλανδία και η Σουηδία.

(Β) Πόσοι συμπολίτες σου ρίχνουν σκουπίδια σε δημόσιους χώρους; Επί του συνόλου των συμμετεχόντων, πανευρωπαϊκά, το 15% θεωρούν ότι «σχεδόν όλοι οι συμπολίτες τους ρίχνουν σκουπίδια σε δημόσιους χώρους». Το πιο ψηλό ποσοστό καταγράφηκε στους Ούγγρους (77% είπαν ότι όλοι οι συμπολίτες τους ρίχνουν σκουπίδια σε δημόσιους χώρους). Άλλες χώρες με αρνητικές κοινωνικές συνήθειες είναι η Τουρκία, η Βόρεια Ιρλανδία, η Ελλάδα, η Φιλανδία και η Λευκορωσία (συμφωνία από 28% έως 23%). Οι χώρες με τα μικρότερα ποσοστά και τις θετικότερες κοινωνικές συνήθειες είναι η Γερμανία, το Βέλγιο, η Λετονία και η Ολλανδία (4%), η Γαλλία (6%) και η Αυστρία

(9%).

Σύμφωνα με την έρευνα EVS, οι ηλικιωμένοι συγκριτικά με τους νεώτερους και οι γυναίκες συγκριτικά με τους άνδρες, θεωρούν τη ρίψη σκουπιδιών ως μη αποδεκτή. Αυτά μάλιστα τα ευρήματα συμφωνούν με τα αποτελέσματα κι άλλων σχετικών μελετών.

Η Έρευνα του «Keep Britain Tidy»

Η Οργάνωση «Keep Britain Tidy» έκανε μια εμπειριστατωμένη μελέτη για τους ανθρώπους που ρυπαίνουν. Με βάση τις απαντήσεις, τις στάσεις και τη συμπεριφορά τους, διακρίνει τις εξής ομάδες:

- Οι «Φρόνιμοι» αντιστοιχούν στο 43% του πληθυσμού που ρυπαίνει. Αφήνουν πίσω τους μόνο κουκούτσια μήλου, κομμάτια χαρτιού και πολύ συχνά δεν θεωρούν αυτή τη συμπεριφορά τους ως προβληματική. Σε αυτή την ομάδα ανήκουν κυρίως γυναίκες, μη καπνίστριες και κάτω των 25 ετών.
- Οι «Δικαιολογούμενοι» είναι η αμέσως επόμενη μεγαλύτερη ομάδα που αντιστοιχεί στο 25% του πληθυσμού που ρυπαίνει. Δικαιολογούν τη συμπεριφορά τους λόγω της απουσίας κάδων ή ισχυρίζονται ότι «όλοι κάνουν το ίδιο». Οι δικαιολογούμενοι θεωρούν αυτούς που ρυπαίνουν τεμπέληδες. Μάλιστα αν κάποιος τους πιάσει να πετούν σκουπίδια, τότε αμέσως θα τα μαζέψουν. Η ομάδα αποτελείται κυρίως από άνδρες, καπνιστές, ηλικίας κάτω των 34 ετών.
- Η ομάδα «Η ζωή είναι μικρή» γνωρίζουν ότι να πετούν σκουπίδια είναι λανθασμένη ενέργεια, αλλά έχουν πιο σημαντικά πράγματα για να ανησυχούν.
- Σχετική με την προηγούμενη ομάδα είναι η ομάδα «Δεν με νοιάζει» οι οποίοι είναι τελείως απαθείς στις επιπτώσεις της ρίψης σκουπιδιών. Δεν αισθάνονται ένοχοι αν κάποιος τους πιάσει να ρυπαίνουν και κατά συνέπεια δεν θα προσφερθούν να μαζέψουν τα σκουπίδια τους. Σε μερικές περιπτώσεις μάλιστα, γίνονται κι

- εριστικοί. Ωστόσο, θεωρούν αγένεια τη ρίψη σκουπιδιών από τους άλλους. Αυτή η ομάδα περιλαμβάνει κυρίως νεαρούς άνδρες καπνιστές.
- Οι «Ενοχικοί» αποτελούν το 10% του πληθυσμού που ρυπαίνει. Αντιλαμβάνονται ότι η ρίψη σκουπιδιών είναι λάθος και αισθάνονται ένοχοι όταν πετούν σκουπίδια. Αλλά αν είναι άβολο γι' αυτούς να φυλάξουν τα σκουπίδια μέχρι να βρουν κάδο, θα συνεχίσουν να ρυπαίνουν. Τα μέλη της ομάδας αυτής πετούν σκουπίδια όταν κανείς δεν τους βλέπει, στο αυτοκίνητο ή κατά τη διάρκεια δημόσιων συγκεντρώσεων. Θα αισθανθούν ένοχοι αν κάποιος τους δει να ρυπαίνουν και αμέσως θα προσφερθούν να επανορθώσουν. Θεωρούν τους ανθρώπους που ρυπαίνουν τεμπέληδες και απερίσκεπτους. Είναι κυρίως γυναίκες, μη καπνίστριες, ηλικίας 25 και κάτω.
- Οι «Κατήγοροι» αποτελούν το 9% του πληθυσμού που πετά σκουπίδια. Κατηγορούν το δήμο για την έλλειψη κάδων, αλλά και τα ταχυφαγεία, τους εφήβους όπως και τους κατασκευαστές για την περιττή συσκευασία προϊόντων. Τα μέλη αυτής της ομάδας θα ντροπιάζονταν αν κάποιος τους συλλάμβανε να πετούν σκουπίδια και θα τα μάζευαν, ενώ θα απολογούνταν για τη συμπεριφορά τους. Θεωρούν όσους ρυπαίνουν τεμπέληδες, αλλά δικαιολογούν τη συμπεριφορά τους όταν δεν υπάρχουν κάδοι ή όταν αυτοί είναι γεμάτοι. Η ομάδα αποτελείται κυρίως από νεαρούς άνδρες καπνιστές.

Η μελέτη του MARLISCO σχετικά με τις στάσεις και πεποιθήσεις των Ευρωπαίων απέναντι στα σκουπίδια της θάλασσας

Σύμφωνα με την έρευνα του MARLISCO η πλειοψηφία των Ευρωπαίων παρατηρούν σκουπίδια σχεδόν σε κάθε επίσκεψή τους σε μια

ακτή. Οι συμμετέχοντες είναι ευαισθητοποιημένοι σχετικά με το ζήτημα, αντιλαμβάνονται ότι τα σκουπίδια της θάλασσας αποτελούν μεγάλο πρόβλημα και αναγνωρίζουν τη μεγάλη αξία των ακτών. Ειδικότερα, οι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι η ποσότητα των θαλάσσιων απορριμμάτων έχει αυξητικές τάσεις και αποτελεί μια σύγχρονη απειλή με μελλοντικές επιπτώσεις, που θα έχουν διάρκεια. Επιπλέον, πιστεύουν ότι το πρόβλημα μας αφορά όλους κι όχι μόνο στους κατοίκους των παράκτιων περιοχών ή άλλων χωρών.

Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, τα σκουπίδια μπορεί να βρίσκονται οπουδήποτε στο θαλάσσιο περιβάλλον, κυρίως όμως κοντά σε αστικές περιοχές και παραλίες και λιγότερο σε θάλασσες κοντά στους πόλους. Θεωρούν ότι θαλάσσια απορρίματα προέρχονται κυρίως από άμεσες ρίψεις στη θάλασσα παρά από χωματερές ή αγωγούς λυμάτων. Κατά μέσο όρο, οι συμμετέχοντες εκτιμούν ότι τα πλαστικά συνιστούν το 46%, επί του συνόλου των σκουπιδιών, αρκετά κάτω από το ποσοστό που δίνουν οι επιστημονικές μελέτες (75%).

Οι συμμετέχοντες θεωρούν την κυβέρνηση, τη βιομηχανία, τους εμπόρους και το ευρύ κοινό ως τους κύριους υπευθύνους αλλά τους λιγότερο ικανούς και κινητοποιημένους για να λάβουν δράση για τη μείωση των σκουπιδιών της θάλασσας. Σε αντίθεση, οι λιγότερο υπεύθυνοι και πλέον ικανοί και ευαισθητοποιημένοι θεωρούνται οι επιστήμονες και οι περιβαλλοντικές ομάδες. Οι εκπαιδευτικοί ήταν η μοναδική ομάδα που θεωρήθηκαν εξίσου υπεύθυνοι, αλλά και ικανοί και ευαισθητοποιημένοι.

Τέλος, οι συμμετέχοντες θεωρούν πιθανόν να αναλάβουν οι ίδιοι δράσεις για να μειώσουν τα θαλάσσια απορρίματα, αλλά μάλλον απίθανο να ζητήσουν από κάποιον να μαζέψει τα σκουπίδια που μόλις πέταξε.

